

den 14. december 2015

Høring om lov om aktiv socialpolitik og lov om individuel boligstøtte

Att. Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering

star@star.dk
(thm@star.dk)
(aih@star.dk).

Indledning

BL har modtaget lov om aktiv socialpolitik og lov om individuel boligstøtte i høring. Forslaget består af 4 delelementer nemlig et nyt kontanthjælpsloft, 225 timers regel, samme ydelse til unge uafhængig af uddannelse samt ingen ret til ferie for kontanthjælpsmodtagere.

Baggrunden for kontanthjælpsloftet er ifølge forligspartierne, at udviklingen på kontanthjælpsområdet er gået den gale vej. Fra 129.000 fuldtidspersoner i 2011 til 152.900 fuldtidspersoner i 2015. BL er enige i, at denne udvikling er bekymrende. En stor andel af kontanthjælpsmodtagerne bor i den almene sektor, og det gælder også enlige kontanthjælpsmodtagere med børn.

BL vil i bemærkningerne fokusere på to førstnævnte punkter – nemlig nyt kontanthjælpsloft og 225 timers reglen - da disse forslag har væsentlig betydning for boligsituationen for kontanthjælpsmodtagerne i den almene boligsektor. BL er således meget bekymrede for forslagernes konsekvenser for antallet af udsættelser i den almene sektor.

Generelle bemærkninger

Den almene sektor har de senere år sammen med kommunerne gjort en betydelig indsats for at begrænse antallet af udsættelser for de økonomisk mest trængte familier. Dette samarbejde ser ud til at have båret frugt, idet antal af udsættelser er faldet med ca. 40 pct. siden 2010.

Denne udvikling er meget glædelig, da udsættelser har væsentlige økonomiske konsekvenser for både kommuner og boligorganisationer, ligesom de selvsagt er en meget stor belastning for de berørte beboere og deres børn.

Som det fremgår af tabel 1, forventes forslaget at øge den langsigtede beskæftigelse med 650 personer. BL finder, at dette er et meget beskedent resultat både i forhold til det samlede antal kontanthjælpsmodtagere, og i forhold til antallet af kontanthjælpsmodtagere, som ikke kommer i beskæftigelse, og dermed også antallet som derfor berøres meget negativt af forslaget.

Ifølge regeringen vil ca. 30.000 fuldtidspersoner berøres negativt af forslaget, hvoraf mange vil opleve ganske markante reduktioner i rådighedsbeløbet. Dette gælder især to grupper. Dels de ca. 13.000 enlige forsørgere på kontanthjælp, der som konsekvens af udformningen af

kontanthjælpsloftet mister mellem 20 og 30 pct. af rådighedsbeløbet efter skat, dels de knapt 700 parfamilier, hvor begge er på kontanthjælp, som ifølge lovforslaget rammes af 225-timers reglen, og som vil reducere disse familiers årlige indkomst med 162.000 kr.

Tabel 1. Antal berørte kontanthjælpsmodtagere og de økonomiske konsekvenser for disse personer

Familietype	Antal	Gennemsnitlig årlig reduktion i indkomst
Kontanthjælpsmodtagere	152.900	
Kommer i beskæftigelse	650	
<i>Rammes af kontanthjælpsloft (lavere boligsikring)</i>		
Enlige uden børn	4.000	8.400 kr. (efter skat)
Enlige med børn	13.000	22.200 kr. (efter skat)
Par uden børn	1.700	10.800 kr. (efter skat)
Par med børn	5.400	14.400 kr. (efter skat)
I alt kontanthjælpsloft	24.100	17.400 kr. (efter skat)
<i>Rammes af 225-timers regel (lavere kontanthjælp)</i>		
Enlige	7.300	11.500 kr. (før skat)
Par	670	162.000 kr. (før skat)
I alt 225 timers regel	8.000	
Familier der rammes af de to elementer i forslaget	32.100¹	

1) Der kan være et begrænset overlap mellem konsekvenserne af kontanthjælpsloft og 225-timers reglen.

Kilde: Regeringens lovforslag og faktaark om kontanthjælpsloft

Ovenstående i alt ca. 14.000 familier må vurderes at få meget vanskeligt ved at fastholde deres nuværende bolig, hvor de har disponeret økonomien i tillid til gældende regler. På den baggrund kan det undre, at det som minimum ikke er valgt at indfase ændringerne gradvist på samme måde, som det fx gøres i relation til reduktionen af boligydelsen til pensionister.

BL er meget bekymrede for lovforslagets konsekvenser for udviklingen i antallet af udsættelser, også fordi der de seneste 10 år været en tæt sammenhæng mellem indførelse af særligt lave ydelser som kontanthjælp, timeregler mv. og antallet af udsættelser.

Det er i den forbindelse særligt bekymrende, at en analyse fra SFI om konsekvenser af udsættelserne viser, at især børnene påvirkes meget, hvilket bl.a. giver sig udslag i, at de opnår lavere karakterer ved folkeskolens afgangseksamen og sjældnere tager ungdomsuddannelser end deres jævnaldrende. Dermed risikerer man, at der på længere sigt kommer flere

kontanthjælpsmodtagere end ellers, da uddannelse er nøglen til at bryde den sociale arv og få en plads på arbejdsmarkedet.

Denne negative langsigtede konsekvens af lovforslaget er ikke medtaget i regeringens beregning af forslaget langsigtede beskæftigelseseffekt.

Risikoen for en stigning i antallet af udsættelser bliver ikke mindre af, at forslaget i praksis afskaffer kommunernes mulighed for at yde særlig støtte til høje boligudgifter ved en akut social begivenhed. En social begivenhed kan fx være arbejdsløshed, sygdom, skilsmisse eller andre situationer, hvor familien ikke er i stand til at klare sine almindelige økonomiske forpligtelser.

Dette instrument må vurderes også at have haft betydning for den ganske positive udvikling i nedbringelsen af antallet af udsættelser de seneste år.

Hvis lovforslaget gennemføres uændret og udsættelserne stiger, så vil det foruden ulykkelige konsekvenser for de berørte familier og også give ekstraudgifter til beboerne i de almene boliger – som skal dække huslejerestancerne – og ekstraudgifter for kommunerne, som skal sikre børnefamilierne tag over hovedet.

Loftet over kontanthjælpen giver således ikke kommunen mulighed for at yde særlig støtte til høje boligudgifter ved en akut social begivenhed, så der i stedet skal finansieres midlertidig indkvartering på fx hoteller.

I opgørelsen af de økonomiske konsekvenser af lovforslaget er ikke indregnet konsekvenserne på kommunernes økonomi af et stigende antal udsættelser.

Kontanthjælpsloftet

Kontanthjælpsloftet er i praksis et loft over den maksimale boligsikring inklusive kommunernes mulighed for at yde særlig støtte til høje boligudgifter ved en akut sociale begivenhed.

Som det ses af tabel 2, sker der en meget markant reduktion i den maksimale boligsikring for kontanthjælpsmodtagere. Den maksimale boligsikring var før kontanthjælpsloftet fastlagt i reglerne for boligsikring, men disse regler sættes nu de facto ud af kraft. Reelt vil kontanthjælpsloftet fremadrettet være bestemmende for størrelsen af boligsikringen, jf. højre kolonne i tabel 2.

Reduktionen i den maksimale boligsikring er i praksis endnu større end angivet i tabel 2, idet tabellen ikke medregner den nuværende særlige kommunale boligstøtte, som i praksis afskaffes med kontanthjælpsloftet, jf. ovenfor.

Tabel 2. Nuværende og ny maksimal boligsikring for kontanthjælpsmodtagere pr. måned

Antal børn	Eksisterende maksimal boligsikring (excl. de kommunale særlige ydelser)	Ny maksimal boligsikring (loft – kontanthjælp)
Enlige uden børn	1.000 kr.	1.000 kr.
Enlige forsørgere med 1 barn	3.500 kr.	615 kr.
Enlige forsørgere med 2 børn eller flere	3.500 kr.	969 kr.
Samlevende og gifte uden børn	1.000 kr.	0 kr.
Samlevende og gifte med børn	3.500 kr.	0 kr.

Note: Kontanthjælpsatserne gælder for personer, der er fyldt 30

Kilde: BL

Over halvdelen af de berørte kontanthjælpsmodtagere – nemlig 13.000 ud af 24.000 - er enlige forsørgere, som ifølge lovforslaget også er den gruppe, som vil opleve den største reduktion i rådighedsbeløbet, nemlig i gennemsnit ca. 22.000 kr. årligt.

Som det fremgår af tabel 3, oplever de enlige forsørgere også den største forringelse af rådighedsbeløbet målt i procent, nemlig mellem 20 og 30 pct. afhængig af boligudgiften. Forringelsen vil være størst for familier i hovedstadsområdet, hvor boligerne er relativt dyrere.

Tabel 3. Årlig reduktion i rådighedsbeløb som følge af kontanthjælpsloft (excl. den særlige kommunale boligstøtte).

Familie status	Antal børn	m ²	Husleje=Gennemsnit DK			Husleje for boliger i hovedstaden opført i perioden 2000-2012		
			Månedlig husleje	Årlig forringelse	Pct. af rådighedsbeløb	Mdl. husleje	Årlig forringelse	Pct. af rådighedsbeløb
Enlig	0	65	4.100 kr.	0 kr.	0 %	5.500 kr.	0 kr.	0 %
Enlig	1	75	4.500 kr.	19.200 kr.	18 %	6.300 kr.	32.000 kr.	33 %
Enlig	2	80	4.800 kr.	21.700 kr.	18 %	6.700 kr.	30.300 kr.	29 %
Par	0	75	4.500 kr.	8.100 kr.	6 %	6.300 kr.	11.300 kr.	10 %
Par	1	85	5.100 kr.	0 kr.	0 %	7.400 kr.	13.200 kr.	8 %
Par	2	90	5.400 kr.	8.800 kr.	4 %	7.900 kr.	22.300 kr.	12 %

Anm.: Beregningerne er foretaget på baggrund af den gennemsnitlige husleje i almene boliger i november 2015.

Kilde: BL

Som det også fremgår af tabel 3, er enlige kontanthjælpsmodtagere uden børn umiddelbart friholdt for kontanthjælpsloftet, hvilket skyldes, at denne gruppe i forvejen har en meget lav boligsikring, jf. tabel 2.

Ifølge lovforslaget vil kontanthjælpsloftet alligevel ramme 4.000 enlige kontanthjælpsmodtagere uden børn, hvilket således må hænge sammen med modregningen af den særlige kommunale boligstøtte, som ikke er medtaget i beregningerne i tabel 3.

Når der laves så markante forringelser af boligstøtten, som er konsekvensen af kontanthjælpsloftet, bør man efter vores opfattelse være opmærksom på, at de eksisterende beboere har disponeret bolig i forhold til gældende regler.

Samtidig må man være opmærksom på, at det oprindelige kontanthjælpsloft fra før 2012 kun omfattede personer, som havde modtaget kontanthjælp i 6 sammenhængende måneder, mens det nye loft omfatter alle kontanthjælpsmodtagere, så snart de begynder at modtage kontanthjælp.

Vi er endvidere bekymret for, at kontanthjælpsloftet vil bidrage til en yderligere segregering af boligmarkedet mellem land og by. Enlige kontanthjælpsmodtagere med børn, som efter indførelsen af det moderne kontanthjælpsloft ikke kan blive boende i deres nuværende bolig i fx hovedstadsområdet har ikke stor mulighed at finde en anden billigere bolig i deres nærområde og kan tænkes at søge mod yderområderne. Dermed kan der ske en markant "eksport" af socialt udsatte fra de store byer til yderkommunerne.

225 timers reglen

Den 225 timers-regel, som nu foreslås indført, er mere restriktiv end den time-regel, der blev afskaffet i 2011. Den gamle 225-timeregel omfattede således kun ægtepar, hvor begge var på kontanthjælp. Den nye time-regel omfatter også enlige på kontanthjælp, mens kontanthjælpsmodtagere i parfamilier, hvor den anden ikke er på kontanthjælp, fortsat friholdes.

Enlige kontanthjælpsmodtagere – både med og uden børn – er en relativ sårbar gruppe. Ifølge lovforslaget vil 225-timers reglen ramme 7.300 enlige kontanthjælpsmodtagere, som hver vil miste ca. 1.000 kr. om måneden i kontanthjælp.

I lyset af den i forvejen betydelige beskæring af boligsikringen til enlige med børn, jf. ovenfor, vil de mange enlige forsørgere, som ifølge lovforslaget også rammes af 225-timers reglen, få en endnu mere anstrengt økonomi end angivet i tabel 3.

Der ventes, som angivet i tabel 1 ovenfor, kun overraskende begrænsede dynamiske effekter af indgrebet, idet kun 650 kontanthjælpsmodtagere ventes at komme i arbejde. Den helt dominerende effekt af forslaget vil således være, at økonomien bliver væsentlig mindre i ganske mange familier.

Hvad angår de enlige kontanthjælpsmodtagere uden børn, oftest enlige mænd, rammes disse også af 225-timers reglen. Denne gruppe af kontanthjælpsmodtagere er i dag kraftigt overrepræsenteret i gruppen af hjemløse, der for 70 pct. vedkommende består af enlige kontanthjælpsmodtagere.

Enlige kontanthjælpsmodtagere uden børn er således relativt udsatte i forhold til udsættelser. Derfor må man være meget bekymret for, at kombinationen af afskaffelsen af kommunens særlige boligstøtte i forbindelse med en akut social begivenhed og af 225-timers reglen udvides til også at omfatte denne sårbare gruppe fremadrettet vil øge antallet af hjemløse kontanthjælpsmodtagere.

Bent Madsen/Frans Clemmesen